

Ekonomiska konsekvenser ang. nytt konstmuseum i Malmö stad

Sammanfattning

Behovet av nya lokaler för Malmö konstmuseum har diskuterats och utretts i olika omgångar sedan 1980-talet. Konstmuseets nuvarande fysiska ramar är för trånga för museets behov och standarden gällande inneklimat och säkerhet kan inte uppfyllas. De nuvarande lokalerna begränsar även konstmuseets möjligheter och förutsättningar att vidareutveckla framförallt den pedagogiska verksamheten, men även publikkontakt, besöksnäringen och den arbetsmiljömässiga situationen.

Kommunstyrelsen har givit ett uppdrag (STK-2020-1035) att utreda och beskriva de övergripande ekonomiska konsekvenserna för förverkligandet av ett nytt konstmuseum i Malmö. Utredningen redovisar fyra olika alternativ för investerings- och driftskostnader som innebär en ambitionshöjning av både verksamhet och storlek gentemot dagens situation, samt beskriver olika teoretiskt möjliga genomförandalternativ. Den uppskattade (totala) projektkostnaden spänner mellan 390 mnkr och 790 mnkr.

Utredningen konstaterar att finansieringen av den löpande driften av stadens samlade verksamhet på sikt kommer bli en utmaning och är en viktig faktor att ta med sig i det fortsatta arbetet. Val av lokalisering hänger intimt samman med val av genomförandemodell och vice versa. Därför bör ett fortsatt utredningsarbetet undersöka olika nya och innovativa genomförandalternativ för att uppföra ett nytt konstmuseum.

Kommunstyrelsen har undertecknat en avsiktsförklaring om ett samarbete kring finansieringen av ett nytt konstmuseum med Stiftelsen för Malmö Konstmuseum. Utredningen föreslår att kommunstyrelsen ger ett fortsatt uppdrag åt kulturnämnden att i samarbete med berörda nämnder fortsätta och fördjupa samarbetet med Stiftelsen för Malmö konstmuseum i arbetet med att förverkliga ett nytt konstmuseum i Malmö. Vidare föreslås att kommunstyrelsen uppdrar åt stadskontoret att tillsammans med berörda förvaltningar utreda lämpliga och innovativa genomförandemodeller för ett nytt konstmuseum.

Nuläge och utgångspunkt

Behovet av nya lokaler för Malmö konstmuseum har diskuterats och utretts i olika omgångar sedan 1980-talet. Konstmuseets nuvarande fysiska ramar är inte tillfredställande för att bedriva verksamheten. Lokalerna på Slottsholmen är för trånga för museets behov och standarden gällande inneklimat och säkerhet kan inte uppfyllas. Lokalerna medger idag enbart visning av en bråkdel (ca 1 procent) av museets samlingar. Malmö konstmuseum förfogar över en unik samling av ca 40 000 verk, Sveriges fjärde största efter Nationalmuseum och Moderna Museet i Stockholm och Göteborgs konstmuseum, med huvudsakligen verk från tidigt 1500-tal fram till i dag.

De nuvarande lokalerna begränsar även konstmuseets möjligheter och förutsättningar att vidareutveckla framförallt den pedagogiska verksamheten, men även publikkontakt, besöksnäringen och den arbetsmiljömässiga situationen.

Ett nytt konstmuseum ska utgöra en plats för malmöbornas konstsamlingar och förstärka Malmös roll som kulturstad och bidra till att öka Malmös attraktivitet. Ett nytt konstmuseum ska vara ett naturligt utrymme för sociala mötesplatser och besöksmål för alla besökare i staden, men även för dess invånare. Den fysiska tillgängligheten behöver förbättras och förändras genom ny lokalisering till en synlig plats i staden med närhet till allmänna kommunikationer, möjlighet till kontakt med och tillgång till utemiljö. en arena för förmedling och lärande.

Utredningar och uppdraget

Kulturnämnden initierade 2016 en utredning utifrån behovet av nya lokaler. Ett beslutsunderlag presenterades under 2017 som godkändes av kulturnämnden och skickades vidare till kommunstyrelsen. Beslutsunderlaget innehöll tre delrapporter:

- Nytt konstmuseum i Malmö – förstudie av Konstmuseum och kulturförvaltningen
- Effektanalys av en eventuell flytt av Malmö konstmuseum – rapport av Oxford Research
- Lokaliseringsmöjligheter för konstmuseum i Malmö stad – utredning av stadsbyggnadskontoret, fastighetskontoret och serviceförvaltningen

Kommunstyrelsen beslutade på bakgrund av underlaget att ge kulturnämnden ett fortsatt uppdrag (STK-2017-1433) angående typlokaliseringar. Den styrgrupp som utsågs att leda arbetet konkluderade att ett fortsatt fördjupat uppdrag kring lokalisering behövdes. Kulturnämnden tog inte ställning till förslaget men godkände utredningen i 2020 (KN-2018-1143) och skickade frågan vidare till kommunstyrelsen för beslut.

I det utredningsarbete som hittills har gjorts har konsekvensanalys, finansieringsmodeller, finansieringskällor, ekonomiska kalkyler, etc. inte ingått i någon större utsträckning. För att driva processen framåt och få fram ett bredare beslutsunderlag gav kommunstyrelsen stadskontoret ett nytt uppdrag (STK-2020-1035) i syfte att ta fram ett inriktningsbeslut som fokuserar på de ekonomiska/finansiella aspekterna för förverkligandet av konstmuseet.

Uppdraget innebär att:

- utreda och beskriva de övergripande ekonomiska konsekvenserna av de förslag som tidigare utredningar har lagt fram. Hur skiljer sig dessa åt beroende på lokaliseringsinriktning, vad gäller placering i ett cityläge eller i ett omvandlingsområde utanför centrum? Vilka lokaliseringsalternativ i form av ägande alternativt hyrande finns att ta ställning till och vilka ekonomiska (och andra) konsekvenser innebär dessa?
- beskriva och sätta denna investering i relation till andra investeringar i staden.

Eftersom planering, genomförande och etablering av ett nytt konstmuseum är ett kommunövergripande stadsutvecklingsprojekt och en potentiell långsiktig strategisk investering för Malmö stad leds arbetet av kommunstyrelsen (stadskontoret) som enligt sin uppdragsbeskrivning ansvarar för att leda och samordna kommunövergripande frågor inom Malmö stad tillsammans med berörda nämnder/förvaltningar.

En styrgrupp med förvaltningscheferna från stadsbyggnadskontoret, fastighets- och gatukontoret, kulturförvaltningen samt stadskontoret (näringslivschefen och ekonomichefen) nedsattes för att leda arbetet med uppdraget. En arbetsgrupp med tjänstepersoner från berörda förvaltningar tillsattes för det praktiska genomförandet av uppdraget.

Uppdraget ska återrapporteras till kommunstyrelsen senast under andra kvartalet 2021.

Verksamhetsidé/vision

I Malmö stads budget 2021 beskrivs visionen för staden som ”Framtiden börjar här”. Malmö är en ung stad som alltid är i rörelse där man lyssnar, lär och gör saker. Malmö driver utveckling i och tillsammans med omvärlden och ger plats för det nya och tar tillvara på det oprövade. Idag är staden en av världens mest internationella storstäder med 184 nationaliteter representerade och bosatta i en, till ytan, liten storstad. Här talas nästan alla världens språk och 40 procent av Malmöborna är under 30 år.

Ett nytt konstmuseum i Malmö ska vara en del av det som sker framöver i Malmös utveckling. Om cirka 25 år förväntas Malmöborna vara närmare en halv miljon, vilket innebär såväl möjligheter som utmaningar. Därför behövs både visioner och långsiktig planering för stadens fortsatta utveckling. Ett nytt konstmuseum ligger i linje med det som Malmö vill bli, det som staden strävar mot, utvecklingen av det nya Malmö. Ett nytt konstmuseum ska spegla Malmös unga växande befolkning och ska utmana, ifrågasätta och bidra till att förflytta samhällsutvecklingen. Ett nytt konstmuseum ska vara en plats där kunskap om vår växande värld av bilder kan relateras till och avspeglas i historien.

I Malmö ska alla ha lika tillgång till kultur, utifrån sina villkor. Jämlika kulturella villkor frigör tanke, kreativitet och engagemang. Ett nytt konstmuseum ska vara den öppna, inkluderande, välkomna platsen för gemensamma och kreativa möten eller bara möjlighet för en stunds enskilt reflekterande.

Malmö konstmuseum förvaltar idag över en av landets viktigaste och största samlingar av konst, konsthantverk och design, en samling av unik karaktär och hög kvalitet som representerar och presenterar Malmö och dess historia. Men den måste kunna förmedlas. I framtiden ska långt större delar av samlingen göras tillgänglig tillsammans med fler turnerande utställningar som idag inte kan visas och attrahera inte bara Malmöbor utan även nationella och internationella besökare.

Malmö Konstmuseum vill vara i framkant kring hållbar utveckling och vara ledande, ett museum dit andra städer och länder vänder sig för inspiration och benchmark. Ett museum med fokus på nytänkande med hållbara ramar inom innehållsproduktion, bevarande av kulturarv och arbetsmiljö. Malmö har tre starka konsthögskolor och universitet med forskning som knyts till ett nytt konstmuseum i olika utbytes- och samarbetsprojekt. Det nya konstmuseet ska vara en dynamo i konst- och kulturstaden Malmö och det naturliga navet för

bildkonst och bildkonstens historia i regionen och får konst- och kulturstaden Malmö att växa och skapar nya värden och ett mer dynamiskt samhällsliv.

Spelindustrin har på senare år vuxit och satt Malmö på världskartan och motsvarande kan entreprenörskapet med nya och erfarna konstnärer som dras till staden bidra till ett kreativt miljö och stärka bilden av Malmö som en plats där man kan möta det nutida konstsamhället med ett både aktivt och rikt galleriliv, konst i det offentliga rummet, konstförmedling och lärande på hög nivå samt stadens egna konstinstitutioner med bland annat Konsthallen, Moderna museet och det nya konstmuseet.

En vision för ett nytt konstmuseum har därför tagits fram:

Möjligheternas museum

Malmö. Det börjar här. I modet och nyfikenheten. Det som gör att vårt nya konstmuseum blickar mer framåt än bakåt. Långt ifrån tillknäppt eller passivt betraktande. Och absolut inte bara för de redan invigda. Malmös nya konstmuseum är möjligheternas museum. En utmanare av invanda föreställningar och tankebanor. Öppet för alla generationers kreativa Malmöbor.

Malmös nya konstmuseum lyser av vilja, öppenhet och mänsklig värme.

Ett demokratins allrum, bredvid stadens parker, arenor, klubbar och shoppingcenter. Här möts familjer, vänner, kärlekspar, studenter, turister. Konstintresserade men också alla vi som ibland kan känna oss lite osäkra inför ämnet – men som dras till atmosfären, bilderna och de viktiga samhällsfrågor som utställningarna lyfter fram. Kanske i vårt första möte med konsten.

Malmös nya konstmuseum är en del av kunskapsstaden Malmö.

Här är skaparkraften starkare än någonsin. Som i den blomstrande spelindustrin, ledd av entreprenörer uppfödda på bildkonst och berättande. Nu skapar vi en ny inspirationskälla, fast förankrad i staden, med rum för både samlingar och ny konst. Dåtid och nutid. Bilder att känna med. Att lyssna på. Att lära av. Ett nytt konstmuseum helt enkelt.

Verksamhet och innehåll

Det uppdrag som kommunstyrelsen givit är att beskriva de övergripande ekonomiska konsekvenserna av ett nytt konstmuseum. För att åskådliggöra detta har styrgruppen valt fyra olika storleksalternativ som innebär en ambitionshöjning av både verksamhet och storlek gentemot dagens situation.

Generellt kan sägas att ett mindre museum innebär lägre kostnader men också ett antal begränsningar. Ett större museum å andra sidan betyder en högre kostnadsnivå samtidigt som det skapar möjligheter att erbjuda upplevelser och lärande på helt andra nivåer.

Exempelvis är rum för workshops en viktig del av ett modernt museums förmedlingsmöjligheter i förhållande till besökarna. Lika viktigt som att en museibutik är en stor del av en turists förväntan på ett museum. Detsamma gäller också café- och restaurangupplevelsen.

Små workshopsrum kan få konsekvensen att färre besökare kan tillgodose sig möjligheter till djupare lärande kring konst. I exemplet med större museum vidgas möjligheterna för partnerskap och ger fler variationer och förutsättningar för olika events och andra experimentella upplevelser såsom filmvisningar, performance, dans och musik.

Tabellerna nedan beskriver funktioner och storlek i de fyra alternativen samt storleksmässigt jämförbara museer.

Funktion	Alternativ (ytor i m ²)			
	1	2	3	4
Entré, reception och garderob	400	500	600	700
Butik	50	100	150	200
Café och restaurang inklusive kök	0	400	500	600
Eventlokal/Hörsal	0	300	400	400
Workshoprum	150	200	250	300
Permanent utställningar	3000	4000	5000	6000
Tillfälliga utställningar	1000	1000	2000	2000
Övriga publika ytor	460	650	890	1020
<i>Summa publika ytor</i>	<i>5060</i>	<i>7150</i>	<i>9790</i>	<i>11 220</i>
Icke publika ytor	1265	1837	2277	3520
Teknik och stödfunktioner	650	900	1100	1350
<i>Ungefärlig totalyta</i>	<i>7000</i>	<i>10 000</i>	<i>13 000</i>	<i>16 000</i>

Alternativ	Storleksmässigt jämförbara museer
1	<ul style="list-style-type: none"> • Astrup Fearnley museet – ca 7000 m² (Oslo) • Röhsska museet – ca 6000 m² (Göteborg) • Kunsten – ca 6000 m² (Ålborg) •
2	<ul style="list-style-type: none"> • Artipelag – ca 10 200 m² (Gustavsberg) • Världskulturmuseet – ca 11 000 m² (Göteborg)
3	<ul style="list-style-type: none"> • Arken – ca 13 500 m² (Ishøj) • Kiasma – ca 12 000 m² (Helsingfors) • Göteborgs konstmuseum – ca 7400 (+ 6500 under utbyggnad) m²
4	<ul style="list-style-type: none"> • Aros – ca 20 700 m² (Århus) • Moderna museet – ca 15 000 m² (Stockholm)

Genomförandealternativ

Om Malmö stad skulle besluta sig för att tillskapa nya lokaler för sin konstmuseiverksamhet finns det flera teoretiskt möjliga alternativ som det skulle kunna genomföras på. Arbetsgruppen har identifierat följande teoretiskt möjliga alternativ:

1. Bygga ut: Expandera befintliga lokaler.
2. Bygga om lokal som kommunen redan äger.
3. Uppföra ny museibygnad i egen regi som solitär.
4. Uppföra ny museibygnad i egen regi samlokaliserad med annan verksamhet.
5. Låta bygga om befintlig lokal som staden inte äger och hyra in.
6. Låta extern byggherre uppföra ny byggnad och hyra in.
7. Uppföra ny museibygnad i samband med annan stadsutveckling med byggrätter för exempelvis bostäder, kontor och andra kommersiella fastigheter.

Ovanstående genomförandealternativ har sina respektive för- och nackdelar och är olika realistiska i detta sammanhang. Alternativ 1, att bygga ut befintliga lokaler, får bedömas som inte särskilt genomförbart eftersom utrymmet på Slottsholmen är begränsat och befintliga byggnader på tomten inte tillåter stora ingrepp.

Vilka genomförandealternativ som är möjliga beror också på det framtida museets storlek. Om en befintlig byggnad ska användas för att byggas om till konstmuseum sätter det ramar för hur stort museet kan vara och om staden önskar uppföra ett större museum krävs det i så fall nybyggnation.

Om ett eventuellt nytt konstmuseum ska uppföras i en ny byggnad står staden inför ett betydande vägval gällande om staden ska äga byggnaden själv eller om den ska hyras in från en privat hyresvärd. Fördelarna med att äga byggnaden själv är att det ger staden större rådighet över hur byggnaden används över tid och sannolikt lägre lokalkostnader i ett längre tidsperspektiv. SKR visar i rapporten *Äga eller hyra verksamhetslokaler* att det generellt är ekonomiskt fördelaktigt för kommunen att äga lokaler som man ska nyttja över lång tid. Fördelen med att hyra in en lokal är att staden inte behöver stå för den initiala investeringsutgiften och att den aktuella investeringen därmed inte behöver konkurrera med andra investeringsbehov i staden.

Vilket genomförandealternativ som är lämpligast är starkt knutet till vilken plats som väljs för ett eventuellt nytt konstmuseum och de förutsättningar som råder där. I vissa geografiska lägen finns det inte plats för att uppföra en ny byggnad, utan det enda alternativet är att anpassa en befintlig byggnad. I andra lägen skulle en ny byggnad kunna vara del av en större stadsutveckling och uppföras samtidigt som annan ny bebyggelse.

I detta skede är det lämpligt att ha en fortsatt öppenhet gällande hur ett nytt konstmuseum kan komma till stånd. Lämpliga genomförandeupplägg kommer att behöva undersökas parallellt med andra aspekter av ett nytt konstmuseum, såsom lokalisering, storlek och utformning samt finansiering.

Ekonomiska förutsättningar för ett nytt konstmuseum

För att ge en god bild av de ekonomiska konsekvenserna för staden att uppföra nya lokaler för sin konstmuseiverksamhet behöver följande perspektiv beaktas:

- Initial investeringsutgift för att uppföra nya lokaler.
- Löpande driftkostnader för att driva verksamheten i de nya lokalerna.

Arbetsgruppen har utgått ifrån fyra olika alternativ gällande storlek och ambition på ett eventuellt nytt konstmuseum för att uppskatta investerings- och driftkostnader. Dessa fyra alternativ är 7 000, 10 000, 13 000 respektive 16 000 m² BTA stora. Malmö konstmuseums nuvarande utställningsyta är cirka 2000 m². Kostnadsuppskattningarna grundar sig på jämförelser med andra objekt och är avstämda med stadsfastigheter vid serviceförvaltningen och arkitekt som kulturförvaltningen konsulterat som har stora erfarenheter för byggprojekt av detta slag.

Kulturnämnden kommer inte att fullständigt kunna finansiera ett nytt konstmuseum inom sin nuvarande budgetram. Malmö stad (kommunstyrelsen) har undertecknat en avsiktsförklaring om ett samarbete kring finansieringen av ett nytt konstmuseum i Malmö med Stiftelsen för Malmö Konstmuseum. Stiftelsen har till ändamål att stödja förverkligandet, etableringen och driften av ett nytt konstmuseum lokaliserat i Malmö med syftet att tillförsäkra en hälsosam museiverksamhet och fortlevnad för konstmuseet.

Investeringsutgift

Om staden väljer att uppföra nya lokaler i egen regi kommer det leda till en initial investeringsutgift för staden. Denna utgift kommer i så fall behöva finansieras genom antingen ett positivt resultat eller genom att staden tar upp nya lån. Den initiala investeringsutgiften ger även upphov till löpande driftkostnader i form av ränta och avskrivning. Investeringsutgiftens storlek påverkas av flera faktorer; bland annat byggnadens storlek, gestaltning och materialval samt tekniska lösningar.

Tabellen nedan visar uppskattad ungefärlig projektkostnad för de fyra storleksalternativen.

Post	Storlek (m ²)			
	7 000	10 000	13 000	16 000
Uppskattad entreprenadkostnad	280 mnkr	390 mnkr	480 mnkr	570 mnkr
Uppskattad (total) projektkostnad	390 mnkr	540 mnkr	670 mnkr	790 mnkr

Entreprenadkostnaden avser själva byggkostnaden för en ny museibygnad medan projektkostnaden även inkluderar kostnader för projektering, byggherrekostnader och budgetreserv. Projektkostnaden är således den uppskattade totaltkostanden för att uppföra en ny museibygnad.

Entreprenadkostnaden bygger på en byggkostnad per m² BTA på 40 000 kr i det minsta alternativet och 35 500 i det största alternativet. Vid större byggnadsvolym är det rimligt att priset per kvadratmeter sjunker något till följd av diverse stordriftsfördelar.

Dessa kostnadsuppskattningar ska inte ses som exakta kalkyler, utan just som uppskattningar i ett tidigt skede, men de ger en bra fingervisning om den ungefärliga byggkostnaden för ett nytt konstmuseum i olika storleksalternativ.

Driftkostnader

När staden ska ta beslut om framtida lokaler för sin konstmuseiverksamhet är det viktigt att beakta vilka långsiktiga driftkostnader det leder till.

Malmö Konstmuseum är idag samlokaliserat med Malmö Museer på Slottsholmen. Konstmuseet har sin utställningslokal på övre plan, ca 1000 kvm och ingen anpassad klimatanläggning. Det finns även en utställningsyta på andra våningen på ca 1000 kvm där det nu byggs en ny samlingsutställning, *samlingen*. Kontorslokaler finns i en byggnad intill. Personalstyrkan uppgår till 15 tjänster som även är placerad på magasinet för administration och vård av den stora konstsamlingen, konstabibliotek samt handlägger stadens konststipendier och inköp till samlingen.

I Malmö Museers befintliga budget ligger hyreskostnaden och fastighetskostnader som larm, el, städning med mera. Malmö Museer bemannar receptionen och shopen i entrén samt även vaktavlösare. Även om Malmö Konstmuseum flyttar kommer dessa kostnader finnas kvar på Malmö Museer. Tabellen nedan visar konstmuseets befintliga budget.

<i>Post</i>	<i>Belopp</i>
Intäkter	
Entré (<i>30% av intäkterna på Slottsholmen</i>)	1,3 mnkr
Regionbidrag	2,3 mnkr
Övriga intäkter (utlån m.m.)	1,4 mnkr
<i>Totala intäkter</i>	<i>5 mnkr</i>
Kostnader	

Personal (15 tjänster)	9,8 mnkr
Övrig drift (inköp, tjänster)	0,8 mnkr
Utställningar	0,8 mnkr
Kapitalkostnader	0,1 mnkr
<i>Totala kostnader</i>	<i>11,5 mnkr</i>
Kommunbidrag	6,5 mnkr

Ett nytt konstmuseum på en ny plats och i en egen byggnad innebär ökade driftkostnader för exempelvis hyra, fastighetskostnader, ökad personalstyrka samt en ökad utställningsbudget. Det kommer även att behövas investeras i exempelvis inredning, teknik, lås och larm i den nya byggnaden.

Precis som för den uppskattade investeringsutgiften har arbetsgruppen tagit fram uppskattningar för driftbudget för de fyra olika alternativen gällande storlek och ambitionsnivå på framtida konstmuseum, vilket visas i tabellen nedan (belopp anges i tkr).

<i>Post</i>	<i>Nuvarande</i>	<i>7 000 kvm</i>	<i>10 000 kvm</i>	<i>13 000 kvm</i>	<i>16 000 kvm</i>
Intäkter					
Entré	1300	7000	7500	8000	8500
Försäljning	25	25	500	700	1000
Regionbidrag	2291	2291	2291	2291	2291
Övrigt (deposition, utlån mm)	1384	1384	1384	1384	1384
<i>Summa intäkter</i>	<i>5000</i>	<i>10 700</i>	<i>11 675</i>	<i>12 375</i>	<i>13 175</i>
Kostnader					
Summa personalkostnader	9800	13 300	15 900	19 000	21 500
Lokalhyra	0	19 000	26 000	33 000	39 000
Fastighetskostnader	0	1950	2700	3550	4300
Övriga driftkostnader	800	1600	2000	2300	2300
Utställningsverksamhet	800	3000	3500	4000	4500
Kapitalkostnader	100	2250	2800	3375	3950
<i>Summa kostnader</i>	<i>11 500</i>	<i>41 100</i>	<i>52 900</i>	<i>65 225</i>	<i>75 550</i>
Kommunbidrag	-6500	-30 400	-41 225	-52 850	-62 375
Behov av utökad årlig budget i relation till dagens nivå		23 900	34 725	46 350	55 875

Några kommentarer till den uppskattade driftsbudgeten:

- Entréintäkter: Bygger på en entréavgift på 100 kr och 70 000 betalande besökare i det minsta alternativet och 85 000 betalande besökare i det största alternativet. Fri entré för besökare 0–19 år och betalande besök uppskattas till ca 35–40% av det totala antalet besök. Utifrån dessa förutsättningar skulle entréintäkterna öka från 1,3 mnkr idag till 8,5 mnkr i det största alternativet. Den samlade intäkten från entréavgifter påverkas av antalet betalande besökare och entréavgiftens storlek och bygger på uppskattningar och jämförelser med andra museer av motsvarande storlek.
- Personalkostnader: Bygger på en utökning av antalet medarbetare från 22 tjänster i det minsta alternativet till 35 tjänster i det största alternativet.
- Lokalkostnader: Eftersom konstmuseet idag inte har några hyreskostnader är lokalkostnaderna den kostnadspost som sannolikt kommer att öka mest i relation till dagens driftbudget.
- Behov av utökad driftbudget: För att täcka de nya kostnaderna bedöms museets driftbudget behöva öka med mellan 23,9 och 55,8 mnkr årligen i relation till dagens nivå beroende på storleksnivå på nytt museum.

Som framgår ovan är antal besökare en faktor för intäktssidan i museets driftsbudget. Antal besökare till ett nytt konstmuseum har uppskattats till mellan 200 000 - 250 000 besök beroende på storlek samt ambitionsnivå och kan komma att revideras i det fortsatta utredningsarbetet mot bakgrund av fördjupade analysers. Det är drygt hälften av totalt antal besök under ett normalår till Malmö Museer inklusive Teknik och Sjöfart museet (Science Center) och Akvariet samt Malmö Konstmuseum. Som jämförelse har besöksstatistik från olika museum med entréavgift i Skandinavien undersökts som visar att det finns ett visst samband mellan museets storlek och antal besökande per år, vilket sammanfattas i tabellen nedan.

Museum	Stad	Ungefärlig storlek (m ²)	Antal besökare per år
Arken	Ishøj	13 500	415 000
Aros	Århus	20 700	725 000
Astrup Fearnley Museet	Oslo	7 000	140 000
Göteborgs Konstmuseum	Göteborg	7 400 (+6 500 under utbyggnad)	215 000
Kiasma	Helsingfors	12 000	300 000
Kulturen	Lund	12 000	190 000

Kunsten	Ålborg	6 000	110 000
Louisiana	Humblebäck	10 000	755 000
Moderna Museet	Stockholm	15 000	565 000
Röhsska Museet	Göteborg	6 000	100 000
Världskulturmuseet	Göteborg	11 000	200 000
<i>Medelvärde</i>		<i>10 927</i>	<i>337 727</i>

De uppskattningar av investerings- och driftkostnader som beskrivs ovan är ett viktigt ingångsvärde i det fortsatta arbetet gällande lämpligt genomförande av ett nytt konstmuseum. Att hitta en lämplig genomförandemodell handlar delvis om att hitta lämpliga former för hur dessa kostnader ska finansieras. När det gäller de ökade driftkostnaderna bör det beaktas att de kan finansieras på flera olika sätt. Förutom utökat kommunbidrag till kulturnämnden bör även exempelvis omprioritering inom befintlig verksamhet, intäkter från entréavgifter och försäljning, bidrag från regionen eller andra offentliga aktörer, hyresintäkter från externa aktörer såsom restaurang samt bidrag från andra samarbetspartners tas med i helhetsbilden. Flera av dessa aspekter inkluderas i den uppskattade driftbudgeten, men behöver utredas vidare framöver.

För att vara en attraktiv destination krävs tillgänglighet, intressanta attraktioner och upplevelser, hög tillgänglighet och givetvis ett lockande utbud av exempelvis hotell, restauranger och kulturella begivenheter. Det har Malmö och vårt evenemangs- och kulturliv attraherar såväl Malmöbor som tillresta nationella som internationella besökare. Dock har reserestriktioner under pågående pandemi haft en negativ effekt på besöksnäringen i Malmö 2020 och 2021. Fram till 2019, innan pandemin slog till, hade besöksnäringen en uppåtgående trend och det sattes rekord i antal gäsnätter i Malmö med 2 143 238 gäsnätter på stadens hotell, vandrarhem och camping. Besökarna kom främst från Sverige, ca 69 procent och 31 procent utländska gäster. De utländska gästerna kom främst från Tyskland, Danmark och USA. Drygt 40 procent av de internationella gästerna ägnade sig åt besök på museer/utställningar, motsvande siffra för svenska besökare var ca 15 procent.

Placering i staden

Kommunstyrelsen har tidigare gett kulturnämnden i uppdrag att fördjupa tre olika typlokaliseringar; cityläge (Triangeln), stadsutvecklingsområde i ett kust/havsläge (Nyhamnen) och ett omvandlingsområde utanför centrum (Rosengård). Den styrgrupp som utsågs att leda uppdraget engagerade Wingårdhs arkitekter att genomföra utredningen (Lokaliseringsutredning Malmö konstmuseum). Wingårdhs grundade sin utredning på ingångsvärdena:

- strategisk plats i staden och regionen
- högt arkitektoniskt värde
- nära allmänna kommunikationer
- god tillgänglighet för lastbil, buss o taxi mm
- förutsättning att bli en social mötesplats för stad och region
- öka Malmös och regionens puls och attraktivitet

Wingårdhs konstaterade att alla tre lokaliseringar är lämpliga utifrån olika aspekter.

Styrgruppen gjorde mot bakgrund av utredningen bedömningen att ett cityläge är bästa alternativet och föreslog för kulturnämnden att det borde fördjupas i ett fortsatt uppdrag. Kulturnämnden tog i sin behandling den 26 februari 2020 inte ställning till detta förslag utan godkände utredningen och skickade frågan vidare till kommunstyrelsen för beslut.

Val av lokalisering hänger intimt samman med val av genomförandemodell och vice versa. Som beskrivits ovan är lämpligt genomförandemodell starkt knutet till lokalisering och de förutsättningar som råder, t.ex. möjligheter att uppföra en ny byggnad, anpassa en befintlig byggnad eller byggnation samtidigt som annan ny bebyggelse. Val av lokalisering hänger även ihop med museets möjliga storlek och hur museets ytor och kringtytor kan utnyttjas och disponeras. Även tidsaspekten inverkar genom vad som finns tillgängligt - gäller såväl tomter som befintliga byggnader.

Att redan i dagsläget peka ut ett visst område eller göra för snäva avgränsningar kan få konsekvenser på val av genomförandemodell. Därmed kan innovativa och för staden fördelaktiga genomförandemodeller riskera att förbises. I nuläget föreslås därför att det inte görs någon geografisk avgränsning utan att arbetet även fortsatt beaktar de tidigare föreslagna lokaliseringsområdena.

Stadens övergripande investeringsplanering

Malmö stad genomför investeringar inom samtliga delar av den kommunala koncernen. För nämnderna tar kommunfullmäktige beslut i stadens budget om investeringsramar för nästkommande år samt en investeringsplan för kommande fem år. Bland nämnderna genomför servicenämnden och tekniska nämnden de största investeringarna. Servicenämnden huvudsakligen i lokaler för stadens verksamhet och tekniska nämnden i den fysiska miljön.

För 2021 har kommunfullmäktige beslutat om en total investeringsram för nämnderna på 2,8 mdkr. För de kommande fem åren har nämnderna en samlad investeringsplanering på i genomsnitt 3 mdkr per år.

De största investeringarna i verksamhetslokaler bedöms fortsatt ske inom för-, grund- och gymnasieskola. Andra större lokalinvesteringar som utreds inom staden nu som inte är beslutade gäller bland annat ny simanläggning och Stadionområdets utveckling. Gällande tekniska nämndens planerade investeringar är det framför allt satsningar på infrastruktur inom ramen för Storstadspaketet som förväntas öka de kommande åren.

Under flertalet år har nämnderna inte förbrukat hela den investeringsram de tilldelats av kommunfullmäktige, under det senaste decenniet har ungefär 70 procent av nämndernas samlade investeringsram använts per år. Detta talar för att de faktiska investeringsnivåerna i nämnderna inte kommer bli fullt så hög som planeringen anger.

Bland de helägda kommunala bolagen står MKB för de klart största investeringarna, följt av P-Malmö. Under de kommande fem åren planerar MKB genomföra investeringar för drygt 2 mdkr per år och P-Malmö för cirka 130 mdkr per år i genomsnitt. De helägda kommunala bolagens investeringar påverkar stadens upplåningsbehov eftersom de är tvungna att låna genom Malmö stad.

Även flera av de delägda bolag och kommunförbund som ingår i kommunkoncernen genomför och har planering för stora investeringar under det kommande decenniet. Framför allt gäller det inom VA-verksamheten. VA Syd har omfattande investeringsplaner gällande Nya Sjölundaverket och en ny avloppstunnel i Malmö och Sydvatten har utbyggnadsplaner gällande infrastrukturen för råvattenförsörjning. Det är i dagsläget inte exakt klart hur stora dessa investeringar kommer att bli och när de kommer att genomföras, men utredningarna visar hittills på flera miljarder under det kommande

decenniet. Då Malmö stad inte är ensam ägare i de delägda bolagen och kommunförbunden kommer finansieringen av dessa investeringar att delas mellan delägarkommunerna och kan även komma att påverka taxekollektivet i form av högre taxor.

Som nämndes tidigare i rapporten får de investeringar staden genomför ekonomiska konsekvenser på både kort och lång sikt. På kort sikt behöver den initiala investeringsutgiften finansieras, antingen genom egen kassa eller genom lån. På lång sikt ger investeringarna upphov till löpande driftkonsekvenser i form av kapitalkostnader, driftkostnader för själva lokalen i form av exempelvis värme och el samt personalkostnader för att bedriva den utökade verksamheten i den nya lokalen.

Sammanfattningsvis finns det en ganska omfattande investeringsplanering för det kommande decenniet inom den kommunala koncernen. Investeringarna i nya verksamhetslokaler kommer sannolikt inte att öka så mycket från nuvarande nivåer, men investeringarna inom Storstadspaketet bedöms öka markant kommande år. Dock möts de till del av statlig medfinansiering.

Utifrån liggande investeringsplanering går det inte att avgöra om det finns ekonomiskt utrymme för att genomföra en enskild investering eller inte, i detta fall ett nytt konstmuseum. Det ekonomiska åtagande det skulle innebära för staden att uppföra och driva ett nytt konstmuseum behöver ställas i relation till övriga behov och satsningar samt till bedömningar av stadens långsiktiga ekonomiska förutsättningar. Ytterst är det en fråga om politisk prioritering mellan olika verksamheter och satsningar som staden vill göra.

Slutsatser och kommentarer

Malmö konstmuseum förvaltar idag över en av landets viktigaste och största samlingar av konst, konsthantverk och design, en samling av unik karaktär och hög kvalitet som representerar vår gemensamma historia, samhälle och bildsyn. Men den måste kunna visas fram.

Ett nytt konstmuseum ligger i linje med det som Malmö vill bli, det som staden strävar mot, utvecklingen av det nya Malmö. Det speglar den unga växande befolkningen och kan utmana, ifrågasätta och bidra till att förflytta samhällsutvecklingen. Ett nytt konstmuseum berör såväl besöksnäringen, stadsutvecklingen och kulturarvsfrågorna i staden kopplat till museets ansvar för bevarande och vård av stadens konstsamling och hela tiden förvärva samtidens konst och förmedla konsten till alla.

Museer generellt upplevs som en viktig del i att upprätthålla det offentliga rummet i en trygg urban miljö samt öppna mötesplatser för lärande och kunskapsutbyte. En etablering av ett nytt konstmuseum kan bidra till stadens långsiktiga arbete med att skapa en tydligare identitet, utveckla varumärket samt ett brett utbud av kreativa och levande mötesplatser i staden.

De fyra olika storleksalternativ som valts för att åskådliggöra de övergripande ekonomiska konsekvenserna innebär en ambitionshöjning av både verksamhet och storlek gentemot dagens situation. En investering i denna storlek behöver ses i ett långt tidsperspektiv men även ur ett tillväxtperspektiv för staden som bidrar till att öka Malmös attraktivitet regionalt, nationellt och internationellt.

Ett nytt större funktionellt museum ska ge större möjligheter till att utveckla och framtidssäkra verksamheten, båda pedagogiskt- och förmedlingsmässigt men också utställningsmässigt. Kostnadsuppskattningarna grundar sig på jämförelser med andra objekt och är avstämde med stadsfastigheter (Serviceförvaltningen) och arkitekt som kulturförvaltningen konsulterat som har stora erfarenheter för byggprojekt av detta slag.

Ur ett ekonomiskt perspektiv är det framför allt viktigt att beakta de löpande driftkonsekvenser som förändringar eller ambitionshöjningar i verksamheten ger upphov till. Med dagens låga räntenivåer och Malmö stads goda ekonomiska ställning är det relativt billigt för staden att finansiera den initiala investeringsutgiften för att bygga ett nytt konstmuseum om staden skulle välja att låna till investeringen. Dagens bedömningar talar dock för att det kommer bli alltmer utmanande för staden att finansiera den löpande driften av stadens

samlade verksamhet. Detta beror bland annat på demografiska förändringar som leder till ökade behov av kommunal service. Vid beslut om att utöka och höja ambitionerna i delar av stadens verksamhet, exempelvis genom att bygga och driva ett nytt konstmuseum, behöver således den utökade driftkostnaden ställas i relation till övriga behov i staden och den förväntade balansen mellan kostnader och intäkter framöver.

Utifrån dessa ekonomiska förutsättningar kan det vara angeläget att i det fortsatta utredningsarbetet undersöka olika nya och innovativa genomförandalternativ för att uppföra ett nytt konstmuseum i Malmö. Bland annat genom att undersöka hur etableringen av ett nytt konstmuseum skulle kunna kombineras med annan stadsutveckling och vilka aktörer utanför staden som skulle kunna delta i genomförandet.

Staden bör även fortsätta och fördjupa samarbetet med Stiftelsen för Malmö Konstmuseum som inletts med att säkra finansieringen, förverkligandet, etableringen och driften av ett nytt konstmuseum i syfte att tillförsäkra en hälsosam museiverksamhet och fortlevnad för konstmuseet.

Val av lokalisering hänger intimt samman med val av genomförandemodell och vice versa. Som beskrivits tidigare är lämpligt genomförandemodell starkt knutet till lokalisering och de förutsättningar som råder, t.ex. möjligheter att uppföra en ny byggnad, anpassa en befintlig byggnad eller byggnation samtidigt som annan ny bebyggelse. Att i nuläget peka ut ett visst område eller göra för snäva avgränsningar kan få konsekvenser på val av genomförandemodell.

Därför är det för tidigt i processen att göra någon geografisk avgränsning. I nästa fas bör även de tidigare lokaliseringalternativen beaktas i relation till tänkbara genomförandemodeller. Stadens samarbete med Stiftelsen för Malmö konstmuseum är avgörande för förverkligandet av ett nytt konstmuseum. Detta samarbete bör fortgå och fördjupas. Dagens konstmuseiverksamhet bör också tydligare involvera Malmöborna och andra intressenter i skapandet av ett nytt konstmuseum. Det kan handla om tillfälliga satsningar och utställningsaktiviteter på andra platser i Malmö, nya sätt att möta publiken på, nya sätt att nå nya besökare på, metodutveckling eller nya former av samarbeten.

Referensförteckning

- SKR, *Äga eller hyra verksamhetslokaler*, 2019.
- Malmö stads budget 2021, *Ett öppet och tryggt Malmö i en ny tid*